

[Domov](#) > ... > [Sodni Postopki](#) > [Civilne Zadeve](#) > [Pridobivanje Dokazov](#) > [England and Wales](#)

Pridobivanje dokazov

Anglija in Wales

Vsebino zagotavlja

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Dokazno breme

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Splošno pravilo glede izpolnitve obveznosti dokazovanja bremena v civilnih zadevah je, da mora stranka, ki dejstvo zatrjuje, to dejstvo tudi dokazati, tako da se sodnika (ali poroto) prepriča, da je ob tehtanju verjetnosti zatrjevano dejstvo pravilno. Dokazno breme velja za obe stranki, razen kadar je zares očitno, da ga tožnik ni dokazal; v tem primeru lahko sodnik nadaljuje brez vznemirjanja nasprotne strani.

To v praksi pomeni, da je sodišče na podlagi tehtanja verjetnosti prepričano, da se je dogodek zgodil. Ta standard je spremenjen z dejstvom, da redkejši ko je pojav, večje je dokazno breme, kot je Lord Hoffman pojasnil v zadevi *Secretary of State for the Home Department proti Rehman*[1].

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Ni treba dokazovati dejstev, ki so sprejeta, očitna ali nebistvena za zadevo.

Pravo določa različne domneve, ki se lahko ovržejo z dokazi o nasprotnem. To vključuje domneve o tem, ali je otrok rojen v zakonski zvezi, o veljavnosti zakonske zveze, duševnem stanju posameznikov in smrti ljudi, ki so izginili. Velja domneva o nedolžnosti, vendar je kazenska obsodba v civilnem postopku dopustna kot dokaz, da je stranka storila kaznivo dejanje (in pomeni, da je zadevna stranka tista, ki nosi breme dokazovanja nedolžnosti).

Obstaja domneva o malomarnem ravnanju, kadar tožnik dokaže, da je utrpel škodo iz vira, ki je bil pod izključnim nadzorom toženca, in da je bila nezgoda takšna, do kakršne običajno pride zaradi malomarnosti[1]. Podobna domneva nastane, kadar je bilo osebi zaupano blago, ki je bilo potem izgubljeno ali uničeno. V obeh primerih lahko toženec domnevo izpodbija.

Področje, na katerem je dokazno breme obrnjeno, je protidiskriminacijska delovnopravna zakonodaja. Potem ko je *prima facie* ugotovljeno, da gre za diskriminacijo, se breme prenese na drugo stran, ki mora dokazati, da diskriminacije ni bilo. Ta pristop izhaja iz evropske protidiskriminacijske zakonodaje in je zdaj del zakona o enakosti iz leta 2010 (Equality Act 2010).

Nazadnje pa je tu še več civilnih zadev, običajno na področju zakonodaje o varnosti in zdravju, kjer gre za objektivno odgovornost. To pomeni, da zaradi dolžnosti skrbnega ravnanja v primeru nezgode odgovornost nosi delodajalec.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] Doktrina *res ipsa Loquitur* ali stvar govori sama zase.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazni standard v civilnih zadevah je „tehtanje verjetnosti“. Z drugimi besedami, sodišče bo ugotovilo, da je dejstvo dokazano, če je prepričano, da je verjetneje, da se je zgodilo, kot da se ni. Kot je navedeno zgoraj, standard deluje prožno: bolj prepričljivi dokazi so potrebni za potrditev resnih obtožb, kot je goljufija, ob tehtanju verjetnosti – saj se take obtožbe na splošno obravnavajo, kot da so verjetno resnične.

Ta preskus se spremeni v dveh primerih. V zadevah, kjer sicer ni prepričljivega razloga, obstajajo pa konkurenčni razlogi, ima sodnik pravico ugotoviti, da tožba ni bila dokazana[1]. Poleg tega je pri vlogah za sodbo po hitrem postopku[2] letvica postavljena precej nizko in bo sodišče odločilo brez popolnega razkritja ali navzkrižnega zasliševanja.

[1] To je bilo preučeno v zadevi *Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.

[2] Ta se pogosto uporablja na sodiščih za tehnologijo in gradbeništvo (TCC) za izvršitev arbitražne odločbe za plačilo denarnega zneska.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

V civilnem postopku se dokazi[1] pridobijo prek razkritja ustreznih listin, ki jih predložijo stranke, ter pričevanj prič in izvedencev, pri čemer morajo biti dokazi predloženi sodišču.

V vsakem primeru veljajo drugačna pravila.

- Razkritje

Od strank v civilnem postopku se zahteva, naj razkrijejo[2] obstoj listin, ki jih imajo pod nadzorom ali v posesti, če jim sodišče to odredi, in da drugim strankam omogočijo pregled teh listin. Sodišče bo običajno odredilo „standardno razkritje“, ki od strank zahteva razumen pregled listin, ki bodisi pozitivno bodisi negativno vplivajo na trditve katere koli od strank, ne da bi se stranke morale obrniti na sodišče. Za kakršne koli druge vrste razkritja mora stranka sodišče zaprositi za dovoljenje. Sodišče lahko izda tudi naloge za zavarovanje dokazov in lastnine.

- Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev

Stranke za navedbo izpovedi prič v podporo svojim trditvam ne potrebujejo dovoljenja sodišča. Vendar mora stranka, ki se želi opreti na izpoved priče, vročiti izjavo priče, ki jo je ta podpisala in v kateri je navedena njena izpovedba, ter mora pričo povabiti k ustnemu pričanju na sodni obravnavi. Če stranka ne zagotovi izjave priče ali povzetka za pričo pred sodno obravnavo, stranka te priče ne sme povabiti brez dovoljenja sodišča. Poleg tega ima sodišče široka pooblastila za nadzorovanje dopuščenih dokazov, kot je možnost, da izloči dokaze, ki bi bili sicer dopustni, in omeji navzkrižno zaslišanje prič.

Stranka lahko zaprosi tudi za odredbo sodišča, na podlagi katere je priči dovoljeno, da izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče[3], poda zapriseženo izpoved pred obravnavo.

Naloga sodnika je predvsem, da obravnava dokaze, ki so jih navedle stranke, in ne zajema neodvisnega ugotavljanja dejstev.

- Izvedenci

Stranka se ne sme opreti na izvedensko mnenje[4] brez dovoljenja sodišča. Sodišče lahko nadzoruje sporna vprašanja, za katera je treba pridobiti izvedensko mnenje, obliko, v kateri se poda izvedensko mnenje, in nagrade, ki se izplačajo izvedencu.

Kadar želi izvedensko mnenje v zvezi s spornim vprašanjem predložiti več kot ena stranka, lahko sodišče naroči, naj izvedensko mnenje poda en sam izvedenec ob navodilih obeh strank skupaj, namesto da vsaka stranka da navodila ločenemu izvedencu. Sodišče gre lahko v to smer na lastno pobudo, brez dogovora strank.

Sodišče od strank ne bo zahtevalo, naj navedejo izvedenska mnenja na njegovo pobudo. Lahko pa sodišče samo imenuje izvedenca kot „ocenjevalca“, da mu pomaga v zvezi s spornim vprašanjem. Ocenjevalcu lahko naroči, naj pripravi poročilo (katerega kopije se predložijo strankam) in se udeleži sodne obravnave, da bi svetoval sodišču.

Del 35 pravilnika o civilnem postopku (CPR) dopušča, da izvedenska mnenja hkrati predstavijo izvedenci v podobnih strokah. Na splošno bosta v teh okoliščinah stranki opravili navzkrižno zaslišanje, potem pa bo sodnik stališče povzel in vprašal izvedence, ali se strinjajo.

[1] Glej CPR, del 32.

[2] Glej CPR, del 31.

[3] Glej CPR, del 34.8.

[4] Glej CPR, del 35.

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

- Razkritje

Po izdaji naloga za razkritje dokazov mora vsaka stranka nasprotnim strankam vročiti seznam ustreznih listin, ki jih ima, ali jih je imela, v lasti ali pod nadzorom. Druge stranke imajo potem pravico do pregleda in izvodov listin. S fotokopiranjem lahko nastanejo stroški.

- Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev

Sodišče bo strankam odredilo, naj pred sodno obravnavo vročijo podpisano izjavo vsake priče, na dokaze katere se nameravajo opreti. Izjavo lahko sestavi priča, pogosto pa jo pripravi odvetnik za stranko, v imenu katere bo pričala priča. V izjavi mora biti pričanje priče navedeno v celoti, po možnosti z njenimi lastnimi besedami.

Če je bilo stranki odrejeno, da vroči izjavo priče, pa je ne more pridobiti, lahko stranka sodišče zaprosi za dovoljenje, da predloži povzetek pričanja, v katerem so navedeni dokazi, ki naj bi jih predstavila priča, ali zadeve, o katerih namerava stranka pričo zaslišati.

Če sodišče odredi, da je treba izpoved priče podati v pisni izjavi, bo priča dokaze ustno predstavila izpraševalcu, ki ga imenuje sodišče. Zaslihanje se izvede enako kot na sodni obravnavi, pri čemer je mogoče pričo navzkrižno zaslišati, pripravi pa se tudi prepis dokazov.

- Izvedenci

Če sodišče dovoli izvedensko mnenje, stranki pripravita navodila za izvedenca(-e). V primeru skupnega izvedenca mu stranki lahko dajeta navodila ločeno, če se ne moreta dogovoriti o skupnih navodilih. Izvedenec, čigar prednostna dolžnost je pomagati sodišču in ne kateri od strank, ki daje navodila, bo pripravil pisno poročilo. Stranka lahko potem postavi pisna vprašanja izvedencu, ki je prejel skupna navodila ali navodila druge stranke. V primeru ločenih izvedencev lahko sodišče tudi naroči, da med izvedenci ne sme biti razprav za opredelitev skupnih in spornih točk. Izvedenci so upravičeni do nagrade za svoje storitve, ki jih običajno plača stranka, ki jim je dala navodila.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Kadar stranke zaprosijo za odredbe, ki jim omogočajo, da pridobijo ali navedejo dokaze, bo moralo biti sodišče prepričano, da bodo zadevni dokazi verjetno upoštevni in dopustni. Sodišče si mora pri premisleku, kako naj izvršuje svoje pristojnosti, tudi prizadevati za neoporečno obravnavo zadev, kar vključuje zmanjševanje stroškov in obravnavanje zadev na način, ki je pravičen, hiter in sorazmeren glede na pomembnost, zapletenost in vrednost tožbe. Ti premisleki lahko sodišče pripeljejo do zavrnitve predlogov ali do sprejetja odredb na lastno pobudo (npr. tako da zahteva enotnega skupnega izvedenca namesto ločenih izvedencev, ki jih imenuje vsaka stranka posebej).

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Dejstva se lahko dokažejo z dokazi, domnevami in sklepi, ki izhajajo iz dokazov, ter tako, da sodišče za potrebe pravne presoje upošteva dejstva (glej zgoraj). Vrste dokazov, na katere se je mogoče sklicevati v civilnih postopkih, so izpovedbe prič, dokumenti in materialni dokazi. Dokumenti lahko vključujejo dokumente v papirni obliki, računalniške zapise, fotografije, video posnetke in zvočne zapise. Materialni dokazi zajemajo druge snovne predmete, pomembne za sporna vprašanja, ki so predloženi sodišču, kot so proizvodi, ki so predmet spora glede intelektualne lastnine. Vključujejo lahko tudi obisk sodnika na prizorišču nezgode ali katerega drugega pomembnega kraja.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Priče, ki potrjujejo resničnost zatrjevanih dejstev, načeloma pričajo ustno na sodni obravnavi. Vendar mora, kot je navedeno zgoraj, vsaka stranka vročiti podpisano izjavo priče za vsako pričo, na dokaze katere se namerava opreti. Na sodni obravnavi se bo od priče zahtevalo, naj potrdi resničnost in točnost svojih izjav, kar bo potem obveljalo kot izpoved priče za stranko, ki jo je pozvala. Kadar je bil vročen le povzetek pričanja, bo morala priča pri ustnem pričanju podati več podrobnosti.

Izvedenci dokaze predložijo v obliki pisnih poročil, razen če sodišče odredi drugače. V izvedenskem poročilu je treba navesti sklepne ugotovitve, dejstva in predpostavke, na katerih temeljijo, ter bistveno vsebino navodil izvedenca. Sodišče odloči, ali se mora izvedenec tudi udeležiti sodne obravnave zaradi ustnega pričanja. Od ocenjevalca, ki ga je imenovalo sodišče, se ustno pričanje ne bo zahtevalo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Sodišče ima široko diskrecijsko pravico glede teže ali verodostojnosti, ki bi jo bilo treba pripisati dokazu. Nobenega pravila ni, da izjave, izrečene zunaj sodišča, ne bi mogli navesti kot dokaz dejstev iz zadevne izjave (dokaz „iz druge roke“)[1], tako se stranka lahko opre na pismo kot dokaz o njegovi vsebini ali na pripoved priče o izjavi, ki jo je dala druga oseba. Vendar bodo imeli dokazi v iz druge roke pogosto manjšo težo kot neposredno pričevanje, zlasti če bi avtor izjave lahko bil pozvan k pričanju.

Nekateri dokumenti in zapisi se sprejmejo kot verodostojni. Evidence podjetij in javnih organov so na primer sprejete kot verodostojne, če jih je kot take potrdil uradnik podjetja ali javnega organa. Verodostojnost različnih vrst uradnih dokumentov (kot so zakonodaja, notranji predpisi, odredbe, pogodbe in sodni zapisniki) pa se lahko brez dodatnih dokazil dokaže z natisnjenimi ali overjenimi kopijami.

[1] Glej CPR, del 33, in priložena navodila za delo v praksi.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Določeni posli (npr. oporoke in prodaje zemljišč) morajo biti izvršeni pisno in zato bo za njihovo dokazovanje potrebna dokumentacija.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Na splošno bodo priče, ki so sposobne pričati, morda prisiljene, da to tudi storijo. Stranka, ki želi zagotoviti, da se bo priča udeležila sodne obravnave, pripravi vabilo priči, v katerem od priče zahteva, naj se zaradi pričanja udeleži sodne obravnave. Ko sodišče izda vabilo in je to ustrezno vročeno, zavezuje pričo k udeležbi do konca obravnave.

Če sodišče odredi, da je treba izpoved priče podati v pisni izjavi, vendar priča ne nastopi pred sodiščem ali noče odgovoriti na zakonita vprašanja, lahko stranka, ki zahteva pisno izjavo, zaprosi za nadaljnjo odredbo, da mora priča nastopiti in odgovoriti na vprašanja.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Splošno pravilo, da je mogoče pravno sposobne priče prisiliti k pričanju, ne velja za kraljico, voditelje drugih

držav in njihova gospodinjstva, tuje diplomatske predstavnike in konzularne uradnike, predstavnike nekaterih mednarodnih organizacij ter sodnike in porotnike v zvezi z njihovimi dejavnostmi na navedenih položajih. Zakonce in sorodnike strank je mogoče prisiliti k pričanju v civilnih postopkih.

Priče, od katerih se lahko na splošno zahteva, da predložijo dokaze, imajo kljub temu pravico, da nekatere dokumente umaknejo iz pregleda in na podlagi privilegija zavrnejo odgovarjanje na nekatera vprašanja. Glavne vrste privilegijev so privilegij varovanja zaupnosti sporazumevanja med odvetnikom in stranko (kar velja za komunikacijo zaradi dajanja ali iskanja pravnih nasvetov oziroma zaradi pridobitve dokazov za pravdo), privilegij komunikacije „brez vpliva“ na sodbo (kar velja za komunikacijo med strankami, ki poteka v iskrenem poskusu iskanja kompromisa glede spora, kot so ponudbe za poravnavo terjatve) ter privilegij zoper samoobtožbo (kar pomeni, da se od priče ne sme zahtevati, naj priča, če obstaja resnična nevarnost, da bi bila s tem priča ali njen zakonec izpostavljena kazenski obtožbi ali kazni v Združenem kraljestvu). Privilegij je mogoče odvzeti.

Predložitev dokazov se lahko zavrne tudi na podlagi imunitete zaradi javnega interesa, če bi bila predložitev takih dokazov v nasprotju z javnim interesom. Dokazi, ki jih lahko zajema imuniteta, vključujejo dokaze v zvezi z nacionalno varnostjo, diplomatskimi odnosi, delovanjem centralne ravni države, otrokovo koristjo, preiskovanjem kaznivih dejanj in varovanjem informatorjev. Poleg tega novinarjem ni treba razkriti svojih virov, razen če je to nujno zaradi interesov pravosodja ali nacionalne varnosti ali za preprečevanje kršitev reda ali kaznivih dejanj.

Bančnih uradnikov ni mogoče prisiliti, da predložijo poslovne knjige in dokaze o njihovi vsebini, razen če obstajajo posebni razlogi, da jim sodišče to odredi, vendar lahko sodišče odredi le, naj se osebi dovoli pregled ali kopiranje vknjižb na bančnem računu.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Priči, ki ji je bilo vročeno vabilo, vendar ne nastopi pred sodiščem ali zavrne pričanje, se lahko naloži zaporna kazen zaradi nespoštovanja odločbe sodišča (na višjem sodišču) ali plačilo denarne kazni (na grofijskem sodišču).

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Vsi odrasli so pristojni pričati v civilnih postopkih, razen če niso sposobni razumeti narave prisege, ki jo mora dati priča, ali razumno pričati, na primer zaradi duševne bolezni. Kadar je priča otrok in ne razume narave prisege, se njegovo pričevanje še vedno lahko dopusti, vendar le, če je sodišče prepričano, da otrok razume dolžnost govoriti resnico in ima „zadostno razumevanje, da bi utemeljil svojo izpovedbo“.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju priče? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Vloge sodnika in strank

Priče so tradicionalno pričale v okviru neposrednega zaslišanja na sodni obravnavi, tako da so odgovarjale na nesugestivna vprašanja odvetnika stranke, ki jih je pozvala. Zdaj pa izjava priče velja kot pričanje v okviru neposrednega zaslišanja, če sodišče ne naroči drugače. Pričo lahko navzkrižno zasliši odvetnik nasprotne stranke, ki lahko priči postavlja sugestivna vprašanja. Tudi izvedence, ki ustno pričajo na sodni obravnavi, je mogoče navzkrižno zaslišati, ocenjevalca, ki ga je imenovalo sodišče, pa stranke ne morejo navzkrižno zaslišati. Sodnik lahko postavlja vprašanja pričam, običajno zaradi pojasnila odgovorov na vprašanja odvetnika.

Dokazi, pridobljeni prek videokonference

Predstavitve dokazov prek videokonference je možna le z dovoljenjem sodišča. Sodišče bo pri presoji, ali naj izda nalog, ki omogoča pridobitev dokazov na ta način, upošteval primernost uporabe videokonference (predvsem, če se priča ne počuti dobro ali je v tujini), stroške ali prihranke, povezane z uporabo videokonference, in posledice za pravičnost postopka (vključno z bolj omejeno možnostjo sodišča, da nadzira in oceni pričo).

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če so sporočila, posredovana po pošti ali prek telekomunikacijskega sistema (kar vključuje telefonske klice, fakse

in elektronsko pošto), nezakonito prestrežena, se dokazi o vsebini teh sporočil v sodnem postopku ne smejo podati. Sicer so dokazi na splošno dopustni, čeprav so bili pridobljeni nepravilno. Sodišče pa lahko izloči dokaze, ki bi sicer bili dopustni. Pri odločanju, kako nadaljevati, bo tehtalo pomembnost dokazov in resnost neprimerne ravnanja. Če okoliščine izločitve dokazov ne opravičujejo, lahko sodišče stranko, ki je ravnala neprimerno, kaznuje drugače, na primer tako, da ji odredi plačilo stroškov.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Izjave o zadevi (tj. uradne listine, v katerih so predstavljene trditve vsake stranke) je mogoče uporabiti kot dokaz na vmesnih zaslišanjih, vendar na sodni obravnavi ne bodo obveljale kot dokazi.

Izjave, ki jih kot pričë podajo stranke v postopku, so dokazi, ki so enako dopustni kot izjave prič, ki niso stranke.

Sorodne povezave:

[Ministrstvo za j](#)

[Pravilnik o civilnem postopku](#)

■ Zadnja posodobitev: 08/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.